

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hét és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 267. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1914 november 17.

Magyar kard, magyar lant.

Rádl Ödön kir. tanácsos elnöki megnyitó beszédje a Szigligi-Társaság vasárnapi matinéján.

Harci zaj, ágyuk bömbölése, fegyverek osattogása, egy egész világ felfordulása közben nyitja meg ma a Szigligeti-Társaság ez idei őszi felolvasó üléseinek, a háboru jótékony céljait is szolgáló kiváló sorozatát, — mert tudja és átérzi a hazafias kötelességet, hogy abban az óriási küzdelemben, melyet mostanában állami fennmaradásunk, nemzeti létünk, nyelvünk, kulturánkért, folytatunk, a nemzeti élet minden egyes tényezőjének ki kell vennie a maga részét és így ezek közt kiváló képen az irodalomnak és az irodalmi társaságoknak is.

Azt tartják ugyan általában — és ez már szinte szálló igévé lett, hogy a fegyverek zajában elhallgatnak a muzsák — és ezt egy klasszikus idézettel: „inter arma silent musae” szokták indokolni.

Hát ez az idézet — melleleg legyen mondva — amennyire helytelen, olyanyira nem igaz. Helytelen, mert Cicero, akinek e mondást tulajdonítják, nem a muzsákról, hanem a törvényekről állítja a pro Milone tartott védbeszédében: „inter arma silent leges” . . . de ettől eltekintve, ez a mondás egyszerűen nem igaz: mert a fegyverek zajában a muzsák nem hallgatnak el és épen a muzsáknak nem szabad hallgatniok, különösen nem a hazafias irodalom és költészetnek akkor, mikor a haza, a nemzeti lét, a nemzeti nyelv és kultúra forog kockán! . . . sőt ilyenkor a legszentebb kötelessége az irodalomnak beállni a küzdők, a harcok sorába azzal a hatalmas erővel és azokkal a hatalmas fegyverekkel, melyekkel az emberi lélek, az emberi szív, szóval az ember benső világa, tehát szellemi energiájának kufforrasai fölött rendelkezik!

A háboru a nemzet összes anyagi és szellemi energiájának a legerősebb, leghatalmasabb kifejtése . . . hogyan bizonyíthatnák tehát ebből az erő kifejtésből az az erkölcsi erő, mely a hazaszeretetet, a lelkesedést, a kitartást, az önfeláldozást, a rendíthetetlen bizalmat és a soha el nem csüggedést, a győzelemnek mind megannyi nélkülözhetlen előfeltételét van hivatva felkelteni, ébren-

tartani, fokozni s ez által a háboru diadalmát keresztyülvitelét és győzelmes befejezését elősegíteni, — az irodalom, a költészet, a muzsák?!

A világtörténelem bizonyítja, hogy különösen az eszményi célokért, a szabadságért, a függetlenségért, nemzeti létért és fennmaradásért folytatott háborukban a hazafias irányu irodalom és legfőképpen a költészet egyenlő rangu tényező a harcoló hadsereg vitézségével, kitartásával, önfeláldozásával.

A Rouget de L'Isle harci daláról — Taine állítja, — hogy hadseregek hiányát pótolta Ernst Moritz Arndt és Theodor Körner csatadalai: Der Gott der Eisen wachsen liess, der wolte keine Knechte . . . Du Schwert an meiner Linken . . . stb. a nagy Napoleon sirját ásták meg . . . Garibaldi vörös ingesei s köztük a Türr István magyar légiója a volturoi csatában, Luigi Mercantini megrázó költeményével ajkukon.

»Erano Trecento . . .
Eran' gionani e forti —
E seno morti!»

rohanták meg és verték tonkre a nápolyi király hadseregét . . .

Ilyen eszményi célokért folyik ez a mi mostani háborunk is! . . . Isten látja lelkünket, mi nem kerestük, mi nem provokáltuk . . . ránk kényszerítették egy természetüleg előkészített olyan borzalmas gaztettel, mely meg-

torlásért kiált az égbe, melyet eltűnünk nem lehetett, mert hisz nemzeti létünket alapjában támadta meg!

Osszeesküdött ellenünk és a gyilkos szerb banditák pártjára kelt a félvilág — a perfid Albion, a sértett hiúságában és olthatlan bosszuszomjában bestialissá átvedlett francia és Európa örökös réme: a moszkovita zsarnokság — és ennek dacára rendíthetetlen a hitünk, a bizalmunk, hogy győzni fogunk!

„Győzni fogunk a pokol minden ördöge ellen,” mondotta dicső szövetségesünk: Vilmos császár a háboru kezdetén, a német birodalmi gyűlés megnyitásakor.

Győzni fogunk, mert győznünk kell, hisz velünk az igazság, tehát velünk az Isten és mert joggal bizhatunk saját erőnkben páratlanul vitéz, csodálatos bátorsággal és kitartással küzdő hadseregünkben és a magyar nemzet ellenálló képességében — de csak akkor és úgy, ha minden erőnket megfeszítjük, ha mindenki megteszi a kötelességét: a katona karddal, az író tollával, a költő lantjával, a művész ecsettel, az iparos szerszámjával, a tőke hazafias áldozatkészségével, a társadalom jótékonyosságával, mindnyájan pedig a szélsőig vitt önfeláldozással!

Ezt a hitet, ezt a rendíthetetlen bizalmat átültetni a kételkedő lelkébe és meggyőződésé érelni a csüggedők szívében, ezt a meggyőződést beleharsogni a nemzet füleibe — a hazafias irodalom, a költészet, a Musák feladata: s ha mindnyájan megteszük kötelességünket, akkor valóra fog válni a költő jószava, hogy hazánk:

„Nem veszhet el, míg az ezüst Dunának nagy tükrén egy honfi szem pihen.

Magyar lakik a parton s a hazának csak egy romlatlan gyermeke lesz” . . .

Pénzintézetek és a nemzeti kölcsön.

Irta: **Hiemesch Frigyes**, az Osztrák-Magyar Bank nagyváradai fiókjának főnöke.

Még alig kezdődött meg a nagy nemzeti kölcsön jegyzése s már is megjósolható, hogy a monarchia ezen a téren méltó lesz a szövetség-

ges német birodalomhoz. A magyar társadalom minden rétege egészen megértette, mit vár tőle finánciális tekintetekben a haza, mint a hogy

Ujdonságok: Szörme-Muffok, Boák, Kalapok és Sapkák.
Divatos ruhaszövetek, mosó-kelmék, flanell és barchetek. Fehérneműek, vászon és szőnyegek.
Hadi felszerelések; Dr. Jáger alsóruházat, keztyük, hósapkák, haskötők, lábszárvédők, bőr-bekecsek, gumi-köpeny, és hálósákok, Posztó és bőrkamáslik **Gyapjutakarók** és **pokróczok legnagyobb választék.** Olcsó, szabott árak! **Cziller Imre** Nagyáruházában.

felfogták köteleességüket a németek, akik közel 4 és fél milliárd márkát hiteleztek az államnak a háboru céljaira.

A kormány ugyanakkor, amidőn az ország ötven milliárdnyi vagyonából kölcsönt kér a polgároktól, szem előtt tartja azt is, hogy a kölcsön igénybe vételével ne nehezdedjék reá közgazdasági szerveinkre és ne idézzen elő defektusokat a nemzet közgazdasági vérkeringésében. A kormány félhivatalos közleményei éppen ezért nem győzik eléggé hangsúlyozni, hogy első sorban azokra a tőkésre van szükség, amelyeket a háboru kitörésekor kishitűségből vagy megrettenésből számosan elvontak a közforgalomból, elrejtettek, felhalmoztak és gyümölcsözetlenül őriznek maguknál. Hegedüs Loránd a Pester Lloyd vasárnapi számában igen találóan nevezi a közgazdasági világot dezertorainak azokat, akik pénzüket valósággal megszőktették a közgazdasági forgalomból és ezzel anélkül, hogy önmagukat erősítsék — a nemzet gazdasági ellenálló képességét gyengítették. Igazán örömmel olvastam Miskolczy Ferenc főispánnak a vármegye főszolgabíráihoz intézett rendeletét, amelyben a paragon heverő vagyon felszínre hozatalát hangoztatja.

A hadikölcsönnek tulajdonképpen népkölcsönnek kell lennie, vagyis, maga a nép, a polgárság, a kis és középxistentiák adják azt össze. Németországban 900.000 drb 100 és 200 márkás jegyzés történt, ami azt biztosítja, hogy a középosztály megértette, hogy az ő százmárkáiból gyűlnek egybe a legértékesebb milliók.

Sok szó esett a kölcsön kibocsátása óta a vidéki pénzügyi helyzetéről, amelyeknél betétalakjában kamatoztatták eddig a nemzeti vagyon tekintélyes részét. A közönség abba a téves hitbe esett, hogy nincs most más feladata, minthogy a vidéki pénzügyi helyzetet megrohanja és otthonheverő készpénze helyett, betéteit váltsa fel járadékra. Akadtak a kik retorzióképpen azért, mert a moratorium alatt dus ezreket nem vehettek ki betétjeikből, egyszerre neki feküdtek az intézetek betétállományának. Minden kétségen felül áll, hogy ezek félreértették a kormány intencióit. Kitűnően fejt ki az „Ujság“ vasárnapi cikke, hogy a pénzügyi kormány a pénzügyi betéteknek tisztára takarékosági részét igényli a kölcsön jegyzésénél, nem pedig azt az egész összeget, a mit az intézetek betétként kezelnek s a mit természetesen az idők során... az intézetek kihelyeztek és egyik napról a másikra mobilizálhatnak.

Nincs az az erős pénzügyi intézet a mely meg ne akadna ha a betéteket egy nap alatt ki kell fizetnie. A kormány erősen hangsúlyozza tehát, hogy kerülni kell minden érdek ellentétet a kölcsön jegyzés és a pénzügyi intézetek vitális érdekei között. A felsőbb intézkedések arra mutatnak, hogy senkinek sem szabad a nemzeti kölcsön szent ügyét a közgazdasági szervezetek ellen felhasználni, mert az állam bölcsessége a kölcsön milliárdjait a nélkülözhető, a felesleges, a bőséges és főleg az elrejtett tőkéből akarja megszerezni, hogy abból az országnak anyagi felkészültsége az egyeseknek és testületeknek gyümölcsöző haszna, ne pedig a közgazdasági szervek romlása származzék. — Nem tévesztheti a közgazdasági életben jártas ember szem elől, hogy a betét a köz-

forgalomban szereplő, működő és életető tőke, ellenben a pénz, amit egyes foglalkozási ágak a mozgósításból, a háboruból — jogos kereset folytán profitáltak — minden közgazdasági hátrány nélkül juthat vissza kölcsönként az állam kezébe, — nem lehet eléggé hangsúlyozni — oda kell jutnia annak a pénznek a mi közgazdaság és állami életünk mérhetetlen kárára kamatoztatlanul hever otthon, egymásra rakva.

Amíg egyéb pénzkészlet is rejtőzik az országban amíg áll az a tény, hogy pénzügyi intézetek fennmaradása egész városok és vidékek polgárságának vagyoni egyensúlyát jelenti, addig nincs jogosultsága annak, hogy a kormány intencióival ellentétben mindenki azt higgye, hogy a takarékpénztári betétek az egyetlen erőforrások az állam pénzügyeinek.

Még befejezésül megjegyzem, hogy illetékes helyről a pénzügyi intézeteket a következő eljárásra utasították:

„Amennyiben oly betevőjük kíván önkönnel jegyezni, akinek betéte az önkönnel kikötött felmondási határidőnél fogva, a hadikölcsön befizetési határidejének lejártá után esedékes, úgy tetszésükre marad bizva, hogy vagy a felmondástól eltekintsenek, vagy a félnek a betét esedékességeig előleget nyújtsanak, vagy a féllel megállapodjanak, hogy a felmondási határidőhöz való ragaszkodásról csak akkor mondanak le, ha a betétnek csak egyrésze felett rendelkezik, vagy végül természetesen a felmondási határidőhöz ragaszkodjanak, és a jegyzést a betét alapján el ne fogadják.“

A hadikölcsön jegyzése tulajdonképpen tegnap kezdődött, de már ezt megelőzőleg is tekintélyes összegeket jegyeztek úgy Nagyváradon, mint Biharmegyében.

Egyesületek, intézetek, de főleg a pénzügyi intézetek hazafias érzéstől áthatva buzgólnak, hogy minél nagyobb összeget juttassanak a haza védelmének éljaira.

Az állami tisztviselők körében is megindult az üdvös mozgalom, hogy ki-ki állásához és tehetségéhez mérten kivége részét a kölcsön jegyzéséből. A tisztviselők részére megkönnyítették a jegyzést azáltal, hogy a jegyzés összegéig előleget adnak, 12 havi visszafizetésre.

A Magyar-Francia biztosító részvénytársaság mai napon megtartott ülésében ormódi Ormódi Vilmos igazgatósági elnök, főrendiházi tag indítványára elhatározta, hogy a kibocsátandó hadikölcsönre 1.500.000 K összeget jegyez s az öt évre zárolt címleteket azonnal átveszi.

Együttal körlevélben felhívta és arra buzdította összes vezérigénységeit és helyi képviselőit, hogy a társaság felei körében a hadikölcsön jegyzését a legbehatóbban propagálják. A siker előmozdítása érdekében elhatározta a „Magyar-Francia“, hogy az érvényben levő moratoriumi rendelkezésektől eltérőleg, a legmagasabb kötvénykölcsönöket nyújtja és úgy a folyó évben, valamint a jövő év elején esedékessé váló életbiztosítási tőkéket a legkulánssabban már most számítja le, illetve fizeti ki, ha a felek a kifizetésre kerülő összegeket a hadikölcsön jegyzésére fordítják.

Ily módon a „Magyar-Francia“ nemesak saját számlájára jegyez tekintélyes összeget a hadikölcsönre, hanem cca 5000 ügynökből álló teljes szervezetet is a hazafias szent cél szolgálatába állítja, melynek bizonyára sikerülni fog jelentékeny összegeket a társadalom minden rétegében elhelyezni.

Bejelentések a Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarához a kamarai kerület kereskedői és iparosai által jegyzett „Hadikölcsönökről“:

Steiner Benjamin nagyváradai kereskedő 5000 K, Klein Adolf, a Klein, Schleifer és Feldheim nagyváradai cég beltagja 12000 K, összesen 17000 korona.

Tisztelettel felkérjük újból azon kereskedőinket és iparosainkat, akik a hadikölcsönre jegyzéseket eszközölnek, hogy a jegyzésről kamaránkat értesíteni sziveskedjenek és az értesítésben nevezze meg a helyet, ahol a jegyzést eszközölték. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara:

Dr. Moskovits József, Dr. Sarkadi Lajos,
elnök. titkár.

A hadikölcsönre jegyzéseket elfogad:

Magyar Általános hitelbank nagyváradai fiókja,

Nagyváradai Takarékpénztár,
Polgári Takarékpénztár,
Biharmegyei Takarékpénztár,
Létszámító és Jelzőlogbank,

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár,

Magyar Bank,
Gazdasági és Iparbank,
Bihoreanna Takaré- és Hitelin-tézet.

Nagyváradai Hitelbank,
Nagyváradai Kereskedelmi és For-galmi Bank,

Ujvárosi Takarékpénztár,
Nagyváradai Agrár Takarékpénztár,
Általános Takarékpénztár,
Ipartestületi Hitelszövetkezet,
Belényesi Népbank Belényes,
Belényesi Takarékpénztár Belényes,
Derecskei Takarékpénztár Derecske,
Érmelléki Takarékpénztár Székelyhid.

Székelyhidi Népbank Székelyhid,
Biharkörösvölgyi Takarékpénztár Élesd,

Margitai Takarékpénztár Margita,
Nagyszalontai Takarékpénztár N.-Szalonta,

Gazdasági Takarékpénztár Nagy-szalonta,

Sárréti Takarékpénztár Berettyó-ujfalu,

Sárréti Népbank Berettyóujfalu,
Mezőgazdasági Takarékpénztár Be-rettyóujfalu,

Sarkad vidéki Takarékpénztár Sar-kad,

Tenkei Takarékpénztár Tenke,
Zsákavidéki Takarékpénztár Zsáka,
Komádi-i Takarékpénztár Komádi,
Biharpüspöki Hitelszövetkezet.

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadsé-gélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díj-mentes.

A Katholikus Népszövetség és az aktuális kérdések.

Sajtóakció. A nemzeti kölcsön. Ünnepek. Hitelszövetkezet.

A Katholikus Népszövetség nagyváradi szervezete vasárnap délután rendkívül népes és látogatóit csoportvezetői értekezletet tartott.

Az értekezlet mindenek előtt azzal az ostromba támadással foglalkozott, mellyel egyik fővárosi lipótvárosi ujság a magyar katolikus egyház főpapjait illette. A támadás fölött az egész értekezlet, esatlakozva a pár nap előtt tartott szűkebbkörű értekezlet határozatához, felháborodását fejezte ki, elhatározta, hogy a cikkben megtámadott nagyváradi főpapjainkat üdvözlő-iratban biztosítja mély tiszteletéről és ragaszkodásáról, egyben az igaztalanul támadó ujság ellen, mely talán ilyen módon igyekszik egyes, rá nézve kellemetlen tünetekről a figyelmet elterelni, — teljes erővel megindítja a házi agitációt. Ne tőrjön magyar ember a házában olyan ujságokat, melyek még a mostani nagy napokban is hazug rágalmakkal igyekeznek visszavonást szítani a nemzetben.

Ezzel kapcsolatban az elnöklő helyi igazgató rámutatott arra a körülményre, hogy a háborus állapot következtében a legtöbb lapnak megfogyatkoztak a hirdetései s ezzel kapcsolatban kitünt, hogy a mi keresztény sajtónk éppen olyan terjedelmű, mint az ellenséges lapok, amelyek látszólagos nagyobb terjedelmét csak a több hirdetés okozta. Az értekezlet kimondotta, hogy a keresztény sajtó terjesztése érdekében ezt az érvt is fel fogja használni házi agitációjában.

Ugyancsak a sajtó egy részének keresztényellenes és magyarellenes mozgolódása folytán kívánatosnak látszik, hogy a keresztény magyarság minden téren megmutassa, mennyire elsőrangú nemzeti ügynek tekinti a mostani háborút s a harcmezőn és itthon egyaránt kiveszi belőle részét. A Népszövetség tehát az itthonmaradottak bizalmának erősítésére és a hadbavonultak családtagjaink támogatására az idén is rendez ünnepeket; az elsőt november 29 én délután 4 órakor tartja meg a Kath. Kör Szent László termében.

A nemzeti kölcsön ügye.

Az igazgató ezután a kormány által kibocsátandó nemzeti kölcsönt ismertette. Rámutatott arra a hazafias kötelességre, mellyel fogva a kölcsön jegyzéséből — nagyjaink ragyogó példájára — mindnyájunknak ki kell vennünk erőnkhez képest a részünket, másrészt ismertette azokat az előnyöket, melyek a jegyzést mint jól jövedelmező kamatbefektetést gyakorlati szempontból ajánlják. Az értekezlet kimondotta, hogy az összes népszövetségi tagoknak legmelegebben figyelmébe ajánlja a nemzeti kölcsön jegyzését, egyben megkeresi a Népszövetségi Hitelszövetkezet igazgatóját, rendezkedjék be úgy, hogy a nemzeti kölcsönre a Népszövetségi Hitelszövetség, hogy a nemzeti kölcsönre jegyzéseit a Népszövetségi Hitelszövetkezetben a hétfői és csütörtöki befizetési napokon eszközölje.

A Hitelszövetkezet. Uj csoportvezetők.

Ezzel kapcsolatban meglepéssel konstátálta az értekezlet, hogy a Népszövetségi

Hitelszövetkezet a mostani válságos időkben is kitűnően megállotta helyét. Számos hadbavonult népszövetségi tagnak nagy áldás volt most, hogy hozzányulhatott a Hitelszövetkezet útján megtakarított pénzéhez. A szövetkezet annyira biztos alapokon áll, hogy egyetlen egy esetben sem élt a tagokkal szemben még a moratorium-rendelet nyújtotta jogokkal sem, hanem a betevők kért pénzét a moratoriumra, sőt felmondási időre való tekintet nélkül nyomban kifizette. Ez az igazán előzékeny eljárás okozta aztán, hogy a tagok közül csak azok vették ki pénzüket, akik betétjeikre valóban rá voltak utalva.

Tekintve a Hitelszövetkezetnek erre az áldásos működésére, az értekezlet elhatározta, hogy a január 1-én meginduló harmadik évtársulatra a jegyzések gyűjtését már most megkezdi; a jelenvolt csoportve-

zetők nyomban át is vették az aláírási ivateket.

A csoportvezetők jelentékeny része hadbavonult, amint általában a Népszövetség igen sok tagja teljesít most katonai szolgálatot. A bevonult csoportvezetők helyettesítése tehát igen fontos kérdés. Egy részüknél úgy oldották meg a kérdést, hogy némelyek több csoport vezetését is elvállalták a háboru idejére, mások a harcmezőn küzdő csoportvezetőt itthon maradt neje helyettesíti, azonfelül felhívja a Népszövetség azokat a tagokat, akiknek idejük engedi és akik a csoportvezető szép feladatára magukban hivatást éreznek, jelentkezzenek csoportvezetőkkül. Jelentkezni lehet a hitelszövetkezeti befizetési napokon. Minden városrészben, de legkivált Váradelencén és Váralján van szükség uj csoportvezetőkre.

A csoportvezetők uj beosztásával egyidejűleg uj tagok is felvétetnek. Akit a háboru megtisztító viharában ujjászülető keresztény Magyarország dicső gondolata hevit, lépjen be a Katholikus Népszövetségbe!

A macsói bánság feltámasztása.

Nagy német győzelem. 28000 orosz fogoly. A törökök újabb győzelmei.

A macsói bánság.

Budapest, november 16. Illetékes tényezők megegyeztek abban, hogy a mostani szerb Macsva vidék a volt Macsói-bánóság magyar közigazgatás alá helyeztetik. A közigazgatás élére egy magyar tábornok kerül. A magyar közigazgatási hivatalok, a magyar posta, a magyar pénzügyőrség és a magyar vámhivatalok már a legközelebbi napokban megkezdik működésüket. A közigazgatás székhelye Sabác lesz. Macsvát öt kerületre osztják. Most intézik el a bélyeg és pénznem kérdések szabályozását, melyben közli a birtokbavélt és kibocsátja a rendeletet, mely a pénzforgalomra és a törvényes szokására vonatkozólag szükséges. (A miniszterelnöki sajtóosztályától.)

A macsói bánság kormányzója.

Ujvidék, nov. 16. Az egész Macsva-vidék egy magyar királyi katonai kormányzó parancsnoksága alá kerül.

Megállapodás történt a katonai kormányzó személyére vonatkozólag is és mint értesülünk, ez a kormányzó Fülöpp Artur tábornok, a 76. nagyszombati honvéddandár parancsnoka lesz, aki tősgyökeres lelkes magyar ember és aki fontos megbízatását már megkezdte.

Diadalmas előrenyomulásunk Szerbiában.

A déli hadszíntérről hivatalosan jelentik:

A Valjevótól északra és nyugatra a fekvő magaslatokon az ellenség, hogy tréningnek elvonulásához időt nyerjen, előre elkészített hadállásokban ismét ellenállást fejt ki. Csapatainknak, amelyek a folytonos harcok és nagy fáradságok ellenére is a legjobb kedvben vannak, már tegnap sikerült kemény harcok után kevenni az ellenséges hadállásnak kulcsponjtját, a Kamenica melletti magaslatokat a Ijosnica-valjevói ut mentén. 580 szerbet foglyul ejtettünk és igen sok fegyvert és löszert zsákmányoltunk.

Csapataink tegnap este Obrenovac előtt Ubnól és a jandina hegyhát ellen támadva, Kamenicától keletre fekvő és déli irányban Stubioáig a rogatica-valjevói ut legmagasabb pontjáiig gerinevonalon állottak. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nagy német győzelem az oroszokon.

Budapest, nov. 16. (A Magyar Távirati Iroda jelentése:) **A nagyvezérkar jelenté Berlinből: Az oroszokat Lipnótól Ploerkig és Wloclavektól Kutnóig visszaszorítva döntően megvertük. Az előbbinél ötezer foglyot, 10 gépfegyvert, utóbbinál huszonháromezer foglyot, 70 gépfegyvert zsákmányoltunk.**

A németek Yperben.

München, nov. 16. Koppenhágából táviratozzák: Minden jel arra vall, hogy a harc kritikus pontra ért. Előbb az angolok Yperntől délre nagy erővel visszaverték a németek támadásait. Az utolsó hírek, melyek a fronttól érkeztek, már úgy szólnak, hogy a németek még szerdán uj és tekintélyes csapat-tesztikkel benyomultak Yperbe.

Nagy vihar dult és az orkán közben

sikerült észrevétlenül előnyomulni az északi lövészárókig. A szövetséges csapatok csak akkor eszméltek fel, mikor a németek minden oldalról rohamra mentek ellenük. Elkecsereedett ütközet fejlődött ki, amelyeket a németek minduntalan újabb meg újabb segédcapatokkal fordítottak a maguk javára. Végül sikerült a németeknek a szövetséges sereg harcvonalát áttörni és Yperne bevonulni.

A városban is tovább folyt a csata, a melyben főleg a szuronyoknak jutott nagy szerep.

Török győzelmek.

Konstantinápoly, nov. 16. Az Agence Ottomane a főhadiszállás következő jelentését közli:

— A Lasistan zónájában álló csapataink megtámadták tegnap az orosz határ közelében fekvő limani állást. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. Csapataink az ott tartózkodó orosz csapatokat bekerítették. Az oroszok erősítéseket akarnak partra szállítani, de csapataink azokat szétszórták.

Egy másik török csapat megszállotta Duzköjt és a Han-Hedreszeszi-i állásban elhelyezkedett ellenséges csapatokat körülfogta. Ugyanott nagy mennyiségű lőszer és élelmiszer jutott kezünkbe.

Az oroszok ma a határszéli Kokmus-i és Ab-islahi állásokat ostromolták, de eredmény nélkül. (Miniszterelnökségi sajtóosztálya.)

A Szigligeti-Társaság első matinéja.

Vasárnap délelőtt a városháza tanácstermében gyönyörűen sikerült matinét rendezett a Szigligeti-Társaság a háború céljaira. Hiszszük, hogy a hazafias matinéknak, irodalmi és művészeti összeállításoknak, csak az első és tiszta előhangja volt ez az ünnep, melynek folytatását hívó és anyagi siker tekintetében is a következők hosszú sora fogja követni.

A városháza nagytermét gyönyörű közönség töltötte meg: külsőségében is impozáns kép! Az első sorban ott ülnek Echerolles-Kruspér Sándorné, a Vörös Kereszt Egyesület elnöke, Pallay Lajosné, a Jobbkéz elnöke, a háborús jótékonyág nagyváradhatlan apostolnői, ott van családjával Hlatky Endre főispán, Rimler Károly polgármester: megjelent Fetser Antal püspök, dr. Vucskics Gyula, dr. Karácsonyi János kanonok, dr. Némethy Gyula papn. tanár, Staniszlowsky Adolf kir. főügy. Molnár Géza kuriai bíró, a Patronage-Egyesület elnöke. Boócz Géza táblabíró, a prem. főgimnázium tanárkara, élén Beke Boldizsár kanonokkal, a város képviselőjében Rimler Károly polgármester, Kőszeghy József főmérnök, a Társaság vezetősége és tagjai közül Rádl Ödön elnök, dr. Imrik Péter kur. bíró és dr. Adorján Armin alelnökök, Sas Ede főtitkár, dr. Nosz Gusztáv és dr. Krüger Aladár titkárok, dr. Sigmond Andor, Kozáry Gyula, Nagy Márton, dr. Báthory Ferenc, dr. Várnai Ferenc, Beleznay Antal, Kacsvinszky Andor, ifj. Kocsán János, dr. Janesovits Jenő, Fehér Dezső, Böszörményi Géza, Horkay Elemér és még sokan.

A fényes matiné tárgyaiból külön ki kell emelnünk Rádl Ödönnek, a Társaság illusztris elnökének megnyitóját.

A gyönyörű beszédet vezető helyünkön közöljük. A közönség elragadtatva az illusz-

tris szónok hazafiságától kitörő lelkesedéssel ünnepelte őt. Klasszikus tökéletességű beszéd volt, méltó a mai nagy időkhez és Rádl Ödönhöz.

Zugó taps fogadta Bihari Ákost, akit Somlyó Zoltán, Kiss József, Lenkei Henrik, Petőfi néhány gyönyörű hazafias versét szavalta el. „Anyák ne sirjatok!” volt az egyiknek a címe s a szép költemény hazafias tüzet, drámai erejét oly művészettel fejezte ki a szavaló, hogy anyák és leányok, férfiak és fiatalok mind lassan könnyhullatásba kezdtek. Bihar Ákos, az ő művészi tehetségével, égő lelkesedésével, szívből fakadó tüzevel magával ragadta a közönséget.

Kozáry Gyula honvéd-plébános olvasta föl ezután vevvel megírt, nagytudományú értekezését a hazafias líra és a magyar vitézség, a magyar történet összefüggéséről. A bevezetésben ezeket mondja színes, zenés szavakkal az értékes felolvasás:

Jelenünk mindig vérrel és könnyel ázott. Multá omlott jövőkről, Rudolfról, szájról-szájra jár a mese. Zokogva borulunk az arzstätteni kriptára, mert a mult sötétlő ködsírába omlott lelkesen, hittel szőtt jövődönk aranyalma, mielőtt hőse hódító Vilmos-sal, a germán Titánnal karöltve gránitalapra kovácsolhatta volna izmos karjával, uralkodói szent hevületével, acélos jellemével és ideális lelkiületével örökös tartományait és a dinasztia erősségét, a hősokeket és daliás vitézeket termelő s növelő Magyarországot. Mielőtt megérezhette volna az Osztrólenka síkjain elvérző lengyel nemzet szívdobbanását és forró imádságát: „Térdre borulva kérlek, szabad hazánkat adjad vissza nekünk.” Mielőtt láthatta volna a hősokeket orszlán támadó vitéz szabályját és hallotta volna kétszázados lethargiájából ébredő bimbólését, melytől megremegnek a fakó minaretek tornyai és megreszketnek Arábi és Szahara sivatagjai. A szandzsák, sherif és a trikolor varázsló pálcájától s a esontos Szigfród hosszú kardjától megvonaglik ennek a beteg földnek a lomha teste és új világok születnek.

Az arzstätteni kriptá körül ólálkodnak a véres árnyak: III. Rikárd, Cromwell, véres Mária, Erzsébet, lady Macbeth, lord Hastings, Falstaff, a Commune, a guillotine, Mária Antonia sápadt alakja. Dantan, Marat és Robespierre a békecár által földidézett véres képek... De őrizi a sirt a magyarság lelke, a böles Leo faktijában már fönne dicéért magyar vitézség, a Habsburgi Rudolf, a Mária Terézia, a Ferencz József trónját őrző vitézi kard villogott, melynek dicőségéről Zrinyi szerint Európa minden szögellelte tud. És a vérkesztségben született honvéd nevet csodálatosan felfedezte a nagyvilág, mint a nagy világháború negyedik esodáját.

Igen! de a magyar vitézség és magyar lant ikertestvérek. Egy anyaméhől születtek. Ha a kard el akart szunyadni tétlen, rozsdás álomba, fölázta a lant; ha a magyar dal haldoklik hervadó virágágyán — írja Rákosi Jenő — halottaiból fölélesztette a kard.

Majd átmenve könnyel-vérrel ázott multunk egyes korszakain, a bennünk megnyilvánuló összefüggéseken így fejezi be a végig tekintést:

Kard és lant ikertestvérek. Ahányszor a kard lankadott, költőink lantja fente élesre, ahányszor a lant elhallgatott, a szomorú berkekben a költők csüggedt madarakként összegubbasztott szárnyakkal ültek: fölajzott a lant... „Szár az ágon hallgatag ajakkal, meddig ültök csüggedt madarak?!... „Fiaim csak énekeljétek!” ez volt a kard vitézi összecsengése, a csaták refrainje... e csaták lelkét érezzük. A magyar lélek a harc és költő-lélek lehellelte reszket a tájon.

Nem emelt rabbérbe bus buzogányt keze. Nem szül gyáva nyulat Nubia párdueza.

Vitéz katonáink hőskölteményeket írnak karddal, tettel, hősiességgel, halálra szánt önfeláldozással. És nem tudom: Költőink Vörösmarty lyrai hevületű eposz költése formájában örökítik-e meg a vonagló föld vulkanikus lázát e titáni világháború örvényléseit? Vagy a mesemondó nyugalmával alkotják művészi szoborrá a daliás idők daliás lovagjait és eseményeit, mint Arany János, kinek lávafolyamos lelke izzását csak leplezi a márványszobor hidege? Vagy amikor a téli álmába dermedt föld tavaszra kizsendül és vérvirágos avarból kifakadó vers *sacrum*. Március idusa, a jog és erkölcs ujjászületése fogja föl váltani: a föltámadás himnuszát és alelujáját fogja-e inspirálni? Legendákat, hősokekről, kik bátorságuk templomában, szívükben hordják e szent hazát? Magyar pasztoralékat hős Rudolf királyfiról, oratóriumot királyi Erzsébetről, nemzetünk anyjáról, legendát I. Ferenc Józsefről, ki „azt izente...” himnuszt a magyarok Istenéhez és Magyarország Nagyaszonyához? Vagy egy új Jókai bűvös-bájos mesemondó ajkáról születtek meg az új Csataképek, Szegény gazdagok, Szeretve mind a vérpadig... romantikája? Nem tudom.

Annyit tudok, hogy a hanyatló kor akaratbeteg, ványadt dekadens bölcséletét, művészetelméletét és költészetét fölváltja a hit, a tett, a hősiesség, kultúra. Hazaszeretet és költészet, kard és lant ikertestvérek voltak. Ezeken alapszik multunk és annak minden dicsősége, ezt példázza a jelen hősiesség nekilendülése és felvirágzása. Ez biztosítja, hogy „El magyar áll Buda még”, „Magyarország nem volt, hanem lesz”.

Befejezésül E. Kovács Mariska szavalta el „Mihály pápa leánya”-ból Imát a magyar zászlóért. A mű esztétikai ereje, hazaszeretetének lobogó lángja s az Isten áldotta művésznő előadói tökéletessége mind összejáróztak, hogy magukkal ragadják a lelkesülés tüzeiben kipirult arcokat, könnyező szemeket, izzó lelkeket. A szíveket összefacsarta, a lelkeket megremegtette, az érzést felszabadította a csöndbe esdeklően belesíró zokogás: Istenünk nézz reánk! s akkor lehetetlennek tetszett a gondolat, hogy ennyi hit, ennyi szó, könyörgés, bizalom, könny meghallgatást ne találjon. Ott reszketett az érzés feltűnk, köztünk, bennünk, hogy most az Ur, hatalmas, erős, jóságos ur lábainál borulunk le, átöleljük: Urunk, nézz le reánk! Sokan könnyeztek a gyönyörű előadás hatása alatt.

A közönség rajongó lelkesedéssel hagyta el a termet. A bevételből tisztán 246 koronát juttatott a Társaság a hadbavonultak családjai segélyezésére.

Halálos szerencsétlenség a váravelencei pályaudvaron.

Lefejezett egy népfölkelőt a vonat.

Halálos kimenetelű szerencsétlenségnek volt színhelye vasárnap délután a váravelencei pályaudvar.

A mozgósítás óta állandóan szuronyos népfölkelők őrzik a jövő-menő vonatokat nehogy valami katonaszökevény le vagy fölszállhasson. Így volt ez vasárnap délnél is. Eisele Mihály a szerencsétlenül járt népfölkelő is ott őrizte társaival a vonatokat. Délelőtt vendége jött a faluból, Mezőberényből Eiselének. A sógora látogatta meg, hozott neki egy kis „hazait” is. Elbeszélgettek az azóta történt eseményekről, a két kis

gyermekéről, akik közül az egyik 10, a másik 14 éves. De jött a vonat. Elbuesztak s a sógor ment a várba meglátogatni egy katonát, a népfölkelő pedig jó kedvvel ment a vonat elé, hogy teljesítse a kötelességét. A vonat megjött és ő tizedesének parancsára a vonat tulsó oldalára ment. Itt történt a szerencsétlenség. Az akkor megérkezett személyvonat a második vágányon állott. A harmadik vágányon pedig egy tartalék-mozdony szerkocsival vesztegelt háttal Nagyváradnak, — indulásra készen. A mozdonyvezető a forgalmi irodában volt a menetlevelet aláírni. Mikor a mozdonyvezető elvégezte dolgát, fölugrott a készenálló mozdonyra és elindította, de nem vette észre a népfölkelőt, aki mivel akkor indult el a személyvonat Kolozsvár felé, meghátrált egy lépéssel a harmadik vágány felé. A személyvonat okozta zajtól nem hallotta meg a közeledő gép zaját és így az elütötte és a szó szoros értelmében lefejezte.

Az erre támadt nagy kiabálásra megállították a vonatot és átrohantak, de a népfölkelőnek, kit kötelességének teljesítése közben ért a halál, már csak a holttestét húzhatták ki a kerekek alól.

Egy más verzió szerint a népfölkelő gondatlanságának lett áldozata, mert az induló vonaton meglátta egyik ismerősét és kezét fogott vele és mikor eleresztette, akkor került a mozdony kerekei alá.

Ez az eset nagy szomorúságot okozott bajtársainak, kik mind falujabeliek és mind nagyon jóra való, józan, okos embernek ismerték. Táviratoztak haza, honnét a két testvérbátyja jött be és intézkedtek a hazaszállításáról.

A rendőrség Ehrlich fogalmazóval élén, megjelent a helyszínen és fölvetta a tényállást és megindította a nyomozást annak a kiderítésére, hogy kinek a gondatlansága okozta a szerencsétlenséget.

Lakos István tragédiája.

Jobb sorsra érdemes szerencsétlen István fiamról, öngyilkosságának alkalmából, úgy a helyi, mint fővárosi lapok is az őszinte részvét hangján voltak szívesek megemlékezni.

Önként érthető, hogy az első percben, végzetes tettének indító okai nemhogy a lapok, de még előttem is teljesen ismeretlenek voltak. Már pedig azt nagyon jól tudjuk, hogy minden öngyilkossági esetben a tett elkövetésére vonatkozólag a kombinációnak egész raja indult meg s a fantáziáknak a legnagyobb tere nyílik.

Hogy tehát szerencsétlen fiam végzetes tettének valódi okait megismerhessük, ideiktatom utolsó levelét, melyben hozzátartozóinak mélyen lesújtó tragédiájának involváló okairól az alábbiakban számol be:

Kedves jó szüleim!

Valami rendkívüli különös érzés vett rajtam erőt, olyan amelyet eddig soha sem tapasztaltam, olyan nagyon különös, — úgy nyomja valami az egész belsőmet a lelkem, a testemet mindent úgy mintha beborított volna a fejem egy kazettába. Rendkívül izgatottnak érzem magam, félek nagyon félek, hogy megbolondulok, nem is tudom, hogy mit csináljak, remeg a lelkem, beteg nagyon beteg, táncolnak az idegeim örült módon s nem bírok nekik parancsolni akár-

hogy akarom, hiába! Ugy — olyan eszeveszettül, mintha kergetnék.

Bánt valami, zaklat nagyon háborgat.

A bajtársaim bent vannak Przemyslben, én az utolsó nap jöttem ki; körülvették a várat, én kívül maradtam, most nem tudok bemenni, kitudja, eljutok e még, hiszen olyan messze van. Ők most azt gondolják: gyáva vagyok, azért jöttem el. Meg leszek előtűk bélyegezve, így nem lehet élni hiába, meg aztán mi értelme is volna annak, — annyi szerencsétlen napom volt már, most még ez is hozzájárul. De mióta van ez? hiszen én már egyszer meggyógyultam, akkor azt mondták, nem leszek többet beteg, akkor nagyon sokat szenvedtem, utána sokáig nem volt semmi bajom, hát most újra! hiszen ez borzasztó. Hát ugyis örülsz az én végem, ezért kinlódtam, ezért tanultam ennyit az életben, ilyen kegyetlen a sors? Ezt érdemeltem, hiszen annyi megpróbáltatáson mentem keresztül, miért kell nekem ilyen módon elpusztulni? Hiszen az örülsz rosszabb mint a halál, élve eltemetve, ezt a véget nem akarom, jobb lesz a másik.

Csak azt kérem, oda temessenek a szegény, édes kis nővérem mellé, vigyenek haza Váradra, nyugodjak ott, talán a sors lesz annyira kegyes hozzám és megengedi ezt, hiszen én nem vétettem neki semmit. A szüleim megfognak bocsátani, hiszen ők tudják legjobban, mennyit szenvedtem s milyen szerencsétlen voltam mindég.

Csókolom az én szeretet drága szüleimet, fiuk;

Pista.

Ezekben számol be szegény fiam öngyilkosságának okairól, melyhez nekem több szavam nincs, legfeljebb annyi, hogy lelki állapota roppant mérvben fel lehetett dulva, mert a kiszállott katonai bizottság pénztárcáját, melyben Przemyslből magával hozott 1000 korona hivatalos pénz volt, — záratlanul találta. — Különbösen meg kell említenem, hogy Przemysl ostrománál hét alkalommal állott tűzben s egy ízben az oroszok nagy fehér papírok kitérésével — mit ő a sötétben zászlónak vélt, — törbe esalták, elfogták, azonban bajtársai a fogságból kiszabadították s a fehér papírokat, mikre katonáinkhoz az oroszokhoz átszökés végett intézett felhívások voltak nyomtatva, zászlóaljnak parancsnoka kezeihez juttatta s minthogy a fehér papírok céljának kikémlélése végett a már belállott sötétben ő maga önként jelentkezett, a parancsnoka nemcsak dicsérettel halmozta el, de kitüntetésre ajánlását is jelezte.

Nagyvárad, 1914. nov. 16.

Lakos Lajos.

HIREK

* **Katonai kinevezés.** Dr Czuczor Vilmos nagyváradai ügyvédet, tartalékos főhadnagy hadbíróvá százados-hadbíróvá neveztek ki.

* **Kitüntetések a hadseregben**
Ő Felsége az ellenséggel szemben teljesített kiváló szolgálata elismeréséül *Hübert Ottokár* vezérkari alezredesnek a Przemysli erőd vezérkar főnökének a vaskorona III. osztályát a hadiékítménnyel. *Voit Rezső* 37-ik gye. bel. századosnak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásának elismeréséül a katonai érdemkeresztet a hadiékítménnyel, *Fekete Lajos* szakaszvezetőnek és *Szabó Sándor* törzsörmosternének, mindkettő a 4-ik népfölkelő gye. ben és *Marton József* 8-ik honv. táb. ágyus ezredbeli járőrvezetőnek

a II. oszt. ezüst vitézségi érmet adományozta.

* **Vetítő-est a Kath. Körben.** A nagyváradai Katholikus Kör ma, kedden, november 17-én tartja ez idényben második vetítő előadását. Ezt az ünnepélyt b. e. X. Pius pápa emlékének szenteli a Kör. Dr *Némethy Gyula* tb. kanonok, papnőveldei tanár akinek nagy tudásról és széleskörű ismeretekről tanuskodó pompás előadásában már annyiszor gyönyörködött a Kath. Kör előkelő közönsége, ezuttal a nemrég elhunyt pápa életét méltatja és ismerteti. Előadás közben szebbnél-szebb vetített képeket mutat be a pápa életéből. Az előadás délután 5 órakor kezdődik. A diszterem fűtve lesz.

* **György szász trónörökös kinevezése.** Felsége *György* szász trónörökös a Frigyes Agost szász király 3. dragonyos ezredbe századosná nevezte ki.

* **Hol van Károlyi Leona?** Illetékes helyen felkértek bennünket annak nyilvánosságra hozására, hogy rittersfeldi és madari *Kreybig Károlyi Leona* urnő, folyó évi április 5 óta állandóan és megszakítás nélkül Budapesten tartózkodik, a háboru kitörése óta pedig az Országos Iparművészeti Múzeumban szervezett „Vörös-Kereszt” hadi kórházában osztályvezető önkéntes ápolónő. Minden evvel ellentétes hír vagy a képzelet naiv szülötte, vagy a rossz indulat és korlátoltság önkényes koholása.

* **A harctéri kiállítás.** A rendezőség legoptimisztikusabb reményességét is túlhaladta a harctéri kiállítás eddigi örvendetes eredménye. A kiállítás ötödik napján már örömmel jelenthetjük, hogy a belépőjegyekből, felülfizetésekéből tegnap estig 2400 korona folyt be. A kiállítás még a jövő hétfőig lesz nyitva és addig még néhány művészestély, honvédszene, hangverseny, tombola, gyermekdelután rendezésével igyekszik az érdeklődést és látogatottságot s ezzel együtt a jövedelmet is gyarapítani. A harctéri-kiállítást látogató közönség óhajására a rendezőség áldozatkészséggel határozta el, hogy ma, kedden délután 5 órakor sétahangversenyt rendez a Vigadó disztermében. Érdekes és változatos művészestély fogja szerdán délután 5 órára bizonyára zsufolásig megtölteni a Vigadó disztermét. *Retegi Margit*, a Szigligeti színház ünnepelt drámai művésznője fog hazafias költeményeket szavalni praeladiumképen. *Feszty Irén*, a bájos primadonna, aki oly gyorsan hódította meg gyönyörű hangjával és művészi előadásával a váradai közönséget, néhány dalt énekel. És alkalmunk lesz hallani dr *Lukács Béla* ének-művészetét.

* **A Népinevelési Egyesület ülése.** A Biharmegyei Népinevelési Egyesület választmánya tegnap délután ülést tartott. *Vasadi Lajos* kir. tanfelügyelő elnöklelte alatt, jelen voltak: *Fetszer Antal* felszentelt püspök, dr *Vueskies Gyula* kanonok, *Rednik Gábor* orsz. képviselő, dr *Wallner Odón*, *Verner Kálmán*, *Balogh Elemér*, *Réz Mihály*, *Szűcs Izsó*, *Stark Gyula*, *Karácsony József*, *Számbovovszky Rezső*. Az egyesület Erzsébet nap alkalmából évenként szokott 50-50 koronát kiosztani azoknak az idegen ajku elemi iskolai tanulóknak, akik a magyar nyelvben a legjobb előmenetelt érték el. A választmány ezuttal *Germán János* biharszentandrásai tanulóknak adományozott 50 koronát. Évenként a tanítók között is szoktak díjakat kiosztani, ezuttal azonban tekintve, hogy a tanítók egyrésze hadban van, a kiosztani szándékolt összeget a hadbavonult tanítók családjainak felszegélyezésére adja az egyesület. Elhatározta a választmány, hogy az egylet kezelésében levő alapítványok összegéből mintegy 8000 korona hadikölesönt jegyezzen az elnökség.

* A legközelebb kibocsátandó 6 %-os adómentes állami járadékkölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter a *Gazdasági és Iparbank részvénytársaságot* nyilvános aláírási helyül kijelölte. Erre vonatkozó előjegyzéseket az intézet már most elfogad.

* **Szilády Ernő temetése.** Néhai Szilády Ernő holttestemét óriási részvét mellett helyezték öröknyugalomra. Az elhunyt díszes ravatolon pálmák és ezüst candelaberekben égő gyertyák között, masszív ércokporsóban nyugodott, virágokkal, koszorúkkal borítva. A temetésen nagy közönség jelent meg; ott voltak: Fetsér Antal felsz. püspök, Rimler Károly polgármester a városi tisztikar tagjaival, a Katholikus Kör tagjai nagy számmal, a Kereskedelmi és Iparkamara tagjai dr. Moskovits József elnök és dr. Sarkadi Lajos titkár vezetésével; a függetlenségi párt tagjai dr. Adorján Emil és dr. Stokker József elnökökkel; az Ipartestület tagjai óriási számban Czeglédy Jeremiás elnök vezetésével; az Ipartestületi Hitelszövetkezet igazgatósága és tiszviselői Kelen Béla igazgatóval, a Lajos-asztaltársaság Kiss Dávid vezetésével, a 48-as Népkör Kerekes Elek elnökkel, a szabad ipartársulat, továbbá előkelő közönségünk nagy számmal. A gyászszertartást Imrik S. Zoltán esperes-plebánus végezte segédlettel. Az impozáns gyászmenet az olaszai temetőbe vonult, ahol a családi sírban helyezték örök nyugalomra az elhunyt kiváló polgárt. A sírnál Czeglédy Jeremiás ipartestületi elnök megható bucsubeszédet mondott. Koszorukat helyezték a koporsóra a gyászoló családtagokon kívül: a nagyváradai függetlenségi párt, az Ipartestület előjárósága, az Ipartestületi Hitelszövetkezet, a Lajos-asztaltársaság, Orosz Péter, Nagy P. István és családja, a Rozslay-család. — A díszes temetést Weiszlovits Adolf és Fia temetkezési vállalata rendezte figyelmes pontossággal.

* A legközelebb kibocsátásra kerülő nemzeti kölcsön részére a m. kir. pénzügyminiszter által a *Nagyvárad Takarékpénztár jegyzési helyül* hivatalosan kijelöltetett.

* **A polgárőrök egyenruhája.** A polgárőrök legutóbb tartott gyűlésükön elhatározták, hogy egyenruhában teljesítenek szolgálatot s az egyenruha költségeinek fedezésére a társadalomhoz fordulnak. Minden más indoktól eltekintve, egyenruhára azért is szükség van, mert az egyszerű karszalag nem elég arra, hogy szükség esetén erősebb közbelépésnek meg legyen a kellő eredménye. Hogy az egyenruha költségeinek fedezésére a nagy közönséghez fordulnak, ezt az teszi szükségessé, hogy a város jelenleg nem bír kellő fedezettel az egyenruha tetemes költségeire. A polgárőrség parancsnoksága a következő kérelmet intézi a közönséghez:

A polgárőrség parancsnoksága azzal a kéréssel fordul tekintetes Cimhez, hogy a polgárőrségi egyenruha költségeinek céljaira áldozni és adományát Jánossy Gyula polgárőr főparancsnokhoz urhoz eljuttatni szíveskedjék. A parancsnokság számít t. Cimnél is arra a nemes és hazafias érzésre, mely a mai súlyos időkben parancsoló kötelességévé teszi a város minden egyes polgárának a közcélok támogatását. A polgárőrség nehéz, fárasztó és önzetlen munkássággal teljesíti Nagyvárad város személy- és vagyonbiztonsága megvédését: elsőrangú közbiztonsági érdek az, hogy a polgárőrség egyenruhával felszereltesse, mivel pedig a felszerelés tetemes költségbe kerül, hiszünk és várjuk, hogy t. Cim adakozásával a hazafias kötelesség teljesítés terén példát fog szolgáltatni. A polgárőrség parancsnoksága.

x A kibocsátandó 6% ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad a *Polgári Takarékpénztár r-t. Nagyvárad Kossuth-u.*

* **Megszűnt a kolera Berettyóújfaluban.** Említettük, hogy Berettyóújfaluban a löszert szállító fuvarosok között kolera-gyanús megbetegülések fordultak elő s az illetők az ottani járványkórházba helyezték el. Mind az öt beteg ma már jobban van s nemsokára egészen felépülnek betegségükből. Dr. Csillag Ábris, a belügyminiszter által kiküldött járvány orvos, megtett minden óvintézkedést, hogy a baj terjedését megakadályozza. Tekintettel arra, hogy Berettyóújfalusi lakossága között egyetlen megbetegedés sem fordult elő, a vásártalimat valószínűleg mielőbb feloldják.

* **Szenzációs katonadráma az Apollóban.** Nagyszerű új műsor bemutatója lesz ma az Apolló-színháznak. Egy nagy koncepciójú drámai film jutott a program központjába, egy izig-veíg tipikus katonadráma, amelynek nagy sikerét könnyű megjósolni. A szökött katona a címe a pompás újdonságnak, amellyel érdekesség és érték dolgában vetekedik a műsor másik szenzációja a Szélhámos bankár című hat felvonásos detektív történet. Meglepetés új millióban játszódik le a megrázó, izgalmas drámai cselekmény s legkiválóbb filmszínészek mesterei alakításai magas művészi szintre emelik a darabot. Ezenkívül több kitűnő újdonság kerül színre.

* **A kamara teljes ülése.** A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara a f. évi november hó 18 (szerda) délután fél 3 órakor a kamara székházában (Teleky u. 11. szám.) teljes ülést tart. Az ülés tárgyai: I. Elnöki közlések. II. Az időközben tartott elnöki tanácsülés jegyzőkönyvei. III. Titkár jelentése az ügyforgalomról és kiküldetésekről. IV. Jelentés a pénztár állapotáról. V. Az 1915. költségelőirányzat. VI. Az osztályülések javaslatai: 1. Nagyvárad város közig. bizottságának véleményét kérő átirata a város vámszedési jogára vonatkozólag. (Mindkét oszt. javaslatával.) 2. Breider Armin kamarai beltag indítványa a harmadik moratóriumi rendelet 4. § a 13. pontjának és 5. § nak hatályon kívül helyezése tárgyában. (Mindkét osztály javaslatával.) 3. A keresk. m. kir. miniszter ur véleményét kérő leirata, az esernyőkészítő iparnak képesítéshez kötése tárgyában. (Az iparos oszt. javaslatával.) VII. A „Hadi hitelintézet“ fiókjának Nagyváradon való felállítása, illetve azzal szemben veszteség garancia elvállalása. VIII. A „Nemzeti kölcsönben“ való részvétel. IX. A meghívók szétküldése után napirendre tűzött ügyek.

* A M. Kir. Pénzügyminiszterium felhatalmazása alapján a 6 %-os m. kir. adómentes állami járadékkölcsönre (hadi kölcsönre) aláírásokat folyó évi november hó 23-ikáig bezárólag készséggel elfogadjuk. Felvilágosításokkal bárkinek szívesen szolgálunk. *Biharmegyei takarékpénztár.*

* **Az Uránia új műsora.** Tegnap óriás hatással mutatta be kiválóan érdekes új műsorát az Uránia. Nagy feltűnést keltett a Hatalmas harmadik című Nordisk dráma, melynek főszerepét Betty Nausen, a nagy dán művésznő játszta. A műsor többi érdekes száma is nagy tetszést aratott.

* **A Félix-fürdő új vonatja.** A mi gyönyörű Félix-fürdők készül a téli kurrára. Most is szaporán látogatják gyógyító hőforrásait s az élet olyan eleven és mozgalmas odakinn, mint a szezon közepén. A legközelebbi időre nevezetes, magas vendégeket is vár Komzsik Alajos, a Félix-fürdő fardhatatlan népszerű gazdája. A harctérről fényesrangú tiszték jönnek a Félixbe néhány napi pihenőre üdülni s fogadásukra nagyszabású előkészületek történnek. A Félix-fürdőből egyébként mátol kezdve rendes új vonat közlekedik, mely este 8 óra 9 percekor indul Nagyváradra s így a vendégek az egész napot a kellemes, minden kényelmet nyújtó gyógyhelyen tölthetik.

x **Watta és kötszerfélék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Házvezetőnőnek** vagy házikis-asszonynak ajánlkozik egy uri leány, a háztartás minden ágában jártas több éves jó bizonyítvánnyal. Címe: a kiadóban.

x A M. kir. Pénzügyminiszter ur felhatalmazása alapján, mint nyilvános aláírási hely a 6 %-os m. kir. adómentes állami hadi kölcsön kötvényekre aláírásokat az eredeti feltételek mellett elfogad f. é. november 23-ig bezárólag a *Magyar Bank részvénytársaság Nagyvárad.*

x **Egy középkori** róm. kath. árva uri nő ajánlkozik *háztartásvezetőnőnek* uri, vagy papi házhoz, háztartás vezetésében jártasággal bir. Cim a kiadóhivatalban.

x **Védekezés a kolera ellen.** Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. *Kals szappan*, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak. *Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.*

x **A kibocsátandó** hadikölcsönre jegyzéseket elfogad a *Kereskedelmi és Forgalmi Bank rt., Nagyváradon.*

* **Aszodi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, cognac, likőrök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésre áll, valamint elkülönített helyiségbe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **Poloskairtó Noxin** biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag *Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.*

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

* **Ingyatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. *Hungária cipőgyár r.t.*

x **„Aláírási hely a nemzeti kölcsön jegyzésére.** A legközelebb kibocsátandó hadikölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül hivatalosan kijelölte.“

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a *Gazdasági és Iparbank rt.-nál.*

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a *Farkas-féle Rumkivonattal.* Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag *Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.*

Értesítés. Van szerencsénk a helyi és vidéki nb. vevőinknek, valamint a n. é. közönségnek szíves tudomására hozni, hogy uri-szabó üzletünket a Bémer-térről

Rákóczi-út 12. szám alá az ujonnan épült Apolló-épületbe helyeztük át. Továbbra is szíves pártfogásukat kérve vagyunk tisztelettel

LEBOVITS ÉS FIA
uri-szabók.

Rákóczi-ut 12. Apolló épület. Telefon 871

* **Több egyszobás lakás kiadó.**
Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégénél

Rákóczi-úton kaphatók.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

A legszebb
kézimunkák

Tátray cégénél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedden: Mese egy közkatonáról (Kinema szkeccs.)

Szerdán: Mese egy közkatonáról.

Csütörtökön: Mese egy közkatonáról.

Pénteken: Jönnék a németek! (Be-mutató.)

Szombaton: Jönnék a németek!

Vasárnap délután: Ikrek a táborban.

Vasárnap este: A tárkányi legények. (Tompá Kálmán alkalmi játéka.)

Obrenovics Sándor

vagy

a szerb király gyilkosok.

Már a cím is sokat ígér: az embernek eszébe jutnak a képes füzetekben terjesztett rémregények, „Sobri Jóska vagy az akasztott ember kötele“. A titokzatos gyermek, vagy a holtra ijedt kéményseprő s más efféle hangzatos címekkel. Ezekre emlékeztet igen élénken Kerekes Pungur Mihály uram szerzeménye, Obrenovics Sándor vagy a szerb király gyilkosok. A különbség mindössze az, hogy nem 124 füzetben, hanem hat felvonásban remegtet meg az érzékeny szakács-

nék szívét. A közönség is a humorosabb oldaláról fogta fel a dolgot és a kis ügyön mint aktuális ponyva terméken szórakozott. A ponyva dráma két főszerepében Bihari Akost és Rettegi Margitot foglalkoztatta és mondhatjuk, mindketten olyan kimagasló alakítást nyújtottak, melyhez igazán silány keret volt a darab. Bihari Akos Sándor királya mintha egyenesen az életből lett volna színpadra átvittetve. Nemesak a szerencsétlen király habozó ingatag jellemét, vitte pompásan színre Bihari, hanem még arra is volt gondolja, hogy a rövidlátó ember szokásos mozdulatait is belevigye pompás természetességgel szerepébe. Rettegi Margit Drága királyné szerepében szépségével és alakításával egyaránt kivált. Egyébként elsősorban kettőjüknek, mint általában az összes szereplőknek mélyeséges részvétünkkel kell tolmácsolni a ponyva drámában történt szereplésért. No de ha csak ennyi baj volna a háboruban, ennyit még csak kiállunk.

Legujabb táviratok.

Vilmos császár üdvözölte a török szultánt.

Konstantinápoly, november 16. Vilmos császár táviratban fejezte ki teljes bizalmát a török seregek sikereiben. A szultán azonnal válaszolt a császárnak. Melegen köszönte meg a bizalmat és örömmel tudatta, hogy az orosz sereget teljesen megverték. Egyben azon reménynek adott kifejezést, hogy a szövetséges hadsereg újabb győzelmei fognak követni.

Megvert orosz hadtestek.

Berlin, nov. 16. Nagy főhadiszállás jelenté: nyugati hadszíntéren tegnap vihar és hófúvás miatt mindkét fél csak csekély mérvű tevékenységet fejtett ki. Flandriában támadásaink lassan előrehaladtak Argonei erdőségben azonban néhány nagyobb sikert értünk el. Keleten a harcok tovább tartanak. Kelet-Poroszországban harcoló csapataink az ellenséget Stallupoenntől délre eső területen visszavetettük.

Nyugat-Oroszországból operáló csapataink Soldan mellett orosz haderő közeldését sikeresen elhárították és a Visztula jobb partján előrenyomuló erős orosz haderőt Liponál vívott győzelmes harcban Plockra szorították vissza. E harcokban tegnapig 5000 fogoly és 10 gépfegyver jutott kezünkre. Wloclaweknél elért folytatásképen néhány napon át vívott harcban döntés történt. Velünk szembe szállott több orosz hadtestet Kutnéntul vertük vissza.

Eddigi megállapítások szerint itt az oroszok 23000 foglyot legalább 70 géppuskát és ágyukat vesztek, melyek száma még nem ismeretes. (Miniszteri sajtóosztály.)

Elfoglaltuk Valjevót.

Budapest, november 16. Szerbiában küzdő hadseregünk tegnap Valjevónál megverte a szerbek utóvédjét. Elfoglalták Obrenovácot és Valjevót. Győzelmes seregünk elérte Kolubarát.

Győzelmeink Szerbiában.

Budapest, november 16. (Hivatalos.) Déli hadszíntéren győzelmes csapataink az ellenséget szívesen üldözték és nem engedtek időt arra,

hogy nagyszámu és különösen Valjevótól évek óta előkészített megerősített állásaiban újabb komoly ellentállásra gyülekeznek. Ezért tegnap is Valjevó előtt csak ellenséges utóvédekkel ütköztünk meg. Ezek rövid ellenállás után vereséget szenvedtek és foglyokat hagytak kezeink között. Csapataink elérték Kolubarát, megszállták Valjevót és Obrenovácot. Fogadás Valjevóban jellemző volt. Előbb virágok, de csak megtévesztésül, közvetlenül azután bombák és puskatüz. (Min. sajtóosztálya.)

Nem lesz magyar közigazgatás Macsvában.

Budapest, nov. 16. Egyes fővárosi esti lapnak az a hire, mintha illetékes tényezők megegyeztek volna abban, hogy a Macsva vidékét magyar közigazgatás alá helyezik, ebben az alakban nem felel meg a tényeknek. A Száva-Drina szögében kizárólag olyan intézkedések történtek, aminők minden katonailag megszállott ellenséges területen az operáló hadsereg mögött a rend és közbiztonság fenntartása érdekében nélkülözhetetlenek. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Belgrád nem tarthatja magát.

Zimony, nov. 16. Tüzéreink szüntelenül bombázzák Belgrádot. A szerb főváros nem tarthatja magát.

IRODALOM

42-ös mozsarak. A nagy világháború legnépszerűbb tárgyáról, a 42-ös mozsárról ír regényt Krudy Gyula, melyet a magyar családok népszerű hetilapja az Uj Idők közöl folytatásképen. Az érdekes módon megírt regényen kívül közli a lap Lovik Károly regényes feljegyzését, egy „Elkészt lovag“ról, Balla Ignác novelláját, melynek címe a Csodatükör. Lampérth Géza verses életképét (Rendületlenül). Cikket a Szezi csatornáról, a tengeri aknáról, a halálfejes huszárról stb. Verset Szabolcska Mihály és Reichard Piroska írtak. A pillanatfelvételek ötletes rovata a háború epizódját jegyzi fel. A képek közül kiemeljük Bukovina hős védőjének, Fischer csendőrazrednek arcképét, festői felvételeket az északi haretérről, a szerbiai csatortérről, a nyugati harszintérről. A törökök háborús mozgalmasságáról egész sorozat kép számol be. Szikra regénye. Mühlbeck Károly ötletes rajzai, számos apróbb cikke stb. tartják még a kitűnő heti lapot az Uj Időket. Mutatvány számot kívánságra ingyen küld a kiadóhivatal. Budapest, VI. Andrassy-ut 16.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövét különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Első nagyváradai cementipar.

Készítünk granitó, terazzo, műkő és minden esztétikára válogató munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyelettel. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legteljesítményesebb és legmesszebb menő jótállás mellett készítjük. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
9492—1914. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur november 9-én kelt 18106/1914. eln. számú körrendelete folytán közhírré teszem, hogy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény (1912 évi LXVIII. t.-cz.) alapján sürgős esetekben a katonai parancsnokságok (hatóságok) a hadiszolgáltatásra vonatkozó megkeresést közvetlenül a közigazgatási hatóságokhoz kell, hogy intézzék, mire a közigazgatási hatóságok a hadi szolgáltatások kialakítása iránt rendelkeznek és csak végső szükség esetében lehet feltétlenül szükséges szolgáltatást közvetlenül magától a szolgáltatásra kötelezettől követelni. Egyes személyek ezt csakis az igénylésre jogosult katonai parancsnokságtól (hatóságtól) nyert írásbeli felhatalmazás alapján tehetik. Az ily felhatalmazás nélküli igénylés tilos és büntetőbírói ítélettel üldözendő cselekményt képez.

Nagyvárad, 1914. november 12.

Eleméry Ferencz,
katonai tanácsnok.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő **műköszörüldét** nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, húzó- és juhnyírógépek javítását és közzörülését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acél-árukat, úgymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörüs

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.
Nagyvárad, Bémer-tér 4.

A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad, továbbá a 4%-os magyar korona járadék 1914. december 1-én esedékes szelvényeit már november 20-tól kezdve költségmentesen beváltja az

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Cement, cementcsövek, fedéllemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Félix-Gyógyfürdő

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb hévvíz forrása, víz hőfoka 49° 17 millió liter víz napi mennyiség.

Gyógyjavulatok: kőszvény, rheuma minden formája, ischiás, izmádományok, csontbetegségek és sérülések, női ivarszervek különböző megbetegedései ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan a páratlanul hatásos Félix-gyógyfürdő gyógyforrásait.

Curtaxe nincs, prospektust készséggel küld az igazgatóság. A megsebesült és megbetegedett katonák egészségének helyreállítása legtöbb esetben kívánatosá teszi a kénese meleg hévvíz gyógyfürdő használatát. Hogy a sebesültek és más betegek a kénese meleg gyógyfürdőt könnyűszerrel és jutányosan megszerezhessek, a következő ajánlatot tesszük:

Tiszt urak részére szoba, fűtés, világítás, egy tükör- vagy kádfürdő pakolással, reggeli kávé vagy tea süteménnyel, déli étkezés három fogás, esti pedig két fogás, délben és este kenyér, naponta 7 koronába kerül.

A fürdőbe vezető folyosók állandóan fűtve vannak s meghűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Legénység részére szoba, három, esetleg négy személy részére, fűtés, világítás, naponta egy tükör-fürdő, reggel fél liter forralt tej, 20 deka kenyér, délben leves, főzelék, sült vagy főtt hus feltéttel, 20 deka kenyér, este főzelék sült hússal vagy fél liter forralt tej és 20 deka kenyér, naponként és személyenként 3 kor. 50 fillér.

6 személyvonat érkezik naponta a Félix-fürdő állomására. Állandó posta és interurbán telefon a fürdőtelepen.

Félix-fürdő Igazgatósága.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos moterek

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.